

Autentizace

jde o proces (mechanismus) zjištění/ověření identity subjektu
zásadní význam pro možnost aplikace
bezpečnostních mechanismů
asociace subjektu/identity s
příslušnou sadou autorizací

Správa identity

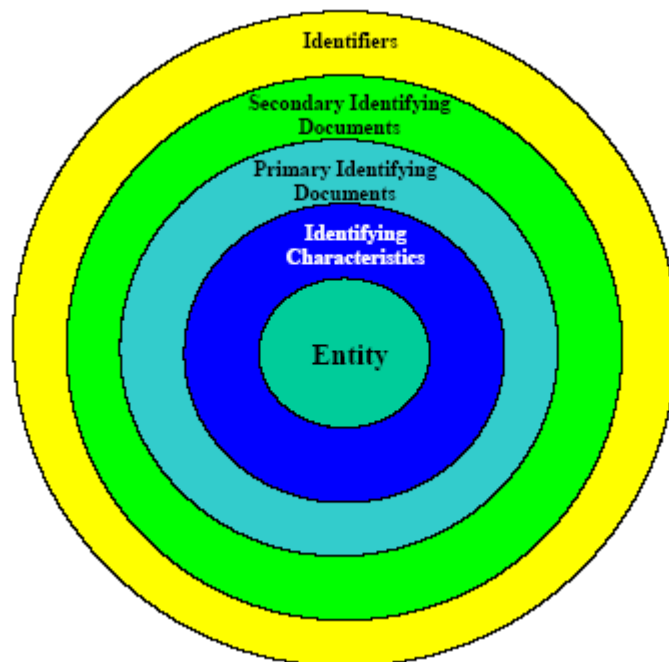
Identifikátory: jméno, userID, rodné
číslo

Sekundární identifikující dokumenty:
směnka, výplatní páska,
permanentka, ...

Primární identifikující dokumentu:
občanský průkaz, pas,
dokumenty svázané přímo s
identifikující charakteristikou
(např fotografií, otiskem prstu)

Identifikující charakteristika: biometrika, fotografie, další prostředky rozpoznání
jednotlivce

Entita: bytost, místo, věc

Registrace entit (enrollment)

... iniciální přiřazení identifikačních dokumentů entitě
Zásadní důležitost pro spolehlivost a vlastnosti autentizace

Identita uživatele

Rostou nároky na informace udržované o uživateli, prostou identifikaci nahrazuje
komplikovaná struktura označovaná jako **profil**

- userID, heslo
- jméno, příjmení, tituly, ...
- bydliště
- kontaktní informace
- příslušenství ke skupinám, organizačním jednotkám, ...
- certifikáty, klíče

- personalizace
- oprávnění
-
- ...

Další příbuzné pojmy:

- alias
- anonymita
- pseudonymita

Autentizace protistrany

systemy pro správu informací musí zajistit dodání těchto informací autorizovaným uživatelům

navíc autentizace je nutná i při zajišťování např. fyzické bezpečnosti

Mechanismus autentizace může být založen na některém z následujících faktů:

- Co ví (pouze) dotyčná osoba - heslo, pass-phrase, šifrovací klíč
- Co vlastní - token, schopnost, znalost
- Schopnost provést operaci
- Co si charakteristického - biometriky

Hesla

Charakteristika dobrého hesla:

- Obsahuje kromě velkých a malých písmen též číslice a další na klávesnici se vyskytující značky
- Dostatečná délka
- Nejde o obvyklé slovo nebo známou frázi
- Nepravděpodobné - nelze jej odvodit ze znalosti osoby vlastníka
- Často obměňované
- Není nikde po okolí poznamenáno

Passphrase

velmi dlouhá “hesla” – třeba citát z knihy, říkanka, ...

lze i na biometriky

Skupinová hesla

z různých důvodů občas systemy připouštějí hesla společná skupinám uživatelů - tato hesla jsou málo bezpečná, bývají často vyzrazena

Piny

(personal identification number)

jsou číselné řetězce standardní délky, sloužící k podobným účelům jako hesla v souvislosti s platebními a kreditními kartami často používány 4-místné piny

Challenge-Response systémy

heslo může být zachyceno v průběhu vkládání, nebo při přenosu cílovému uzlu časté změny hesla jsou pro uživatele zatěžující vhodnější je, pokud systém zašle výzvu v podobě náhodné zprávy a uživatel jako heslo vrátí správnou reakci na tuto zprávu - např. její zašifrování tajným klíčem apod.

Jednorázová hesla

implementováno pomocí tokenů

Vícefaktorová autentizace

kombinace několika autentizačních postupů, např. pin + smart karta vyšší úroveň bezpečnosti

- několik nezávislých bezpečnostních mechanismů aplikovaných paralelně, nebo
- aktivace silnějšího mechanismu a následná autentizace za použití tohoto mechanismu

Výměna tajností

protokol pro případ, že komunikující strany příliš nedůvěřují svému okolí a nechtějí vyzradit svoji identitu

pokud sdílejí tajný klíč e :

1. A zašle B zprávu $E(m, e)$
2. B vrátí A zprávu $E(m + \langle \text{heslo} \rangle, e)$

pokud tajný klíč nesdílejí, neobejdou se bez centrální autority C :

1. A zašle C zprávu $\{B, m\}_{e_A}$
2. C vytvoří transakční klíč k
3. C zašle $E(\langle B, m, k, E(\langle A, m, k \rangle, e_B) \rangle, e_A)$ zpět A
4. Dešifrováním zprávy A získá m, k a $E(\langle A, m, k \rangle, e_B)$
5. A zašle $E(\langle A, m, k \rangle, e_B)$ uzlu B

pro zajištění ochrany proti znovupoužití starých zpráv m musí obsahovat timestamp

Asymetrické klíče

Schopnost provádět operace tajným klíčem jednoznačně identifikuje držitele (dokazovatel) tohoto klíče:

1. ověřovatel zašle dokazovateli náhodně volený řetězec
2. dokazovatel jej transformuje za použití tajného klíče
3. ověřovatel pomocí odpovídajícího veřejného klíče ověří správnost

Symetrické klíče

protokol běží stejným způsobem jako v případě asymetrických klíčů, pouze v tomto případě může ověřovatel napodobovat (impersonation) dokazovatele

Passphrases

jde vlastně o dlouhá hesla, mohou to být části písní, básniček, části citátů ...

pokud použijeme vhodný kompresní algoritmus, lze passphrase transformovat ve velmi kvalitní heslo

navíc je možné aplikovat různé další měření - např. rytmus stisku jednotlivých kláves, jež bývá pro každého charakteristický

Tokeny, smart cards

token je obecné označení pro předmět, který autentizuje svého vlastníka musí být jedinečný a nepadělatelný

obvyklá implementace jsou nejrůznější magnetické nebo čipové karty

pokud karta umí reagovat na vnější podněty, má např. vlastní výpočetní kapacitu, paměť, hovoříme o tzv. *smart card*

předložení tokenu bývá často kombinováno s nutností zadat odpovídající heslo

Tokeny pouze s pamětí

jsou obdobou mechanických klíčů, paměť může obsahovat jednoznačný identifikační řetězec

Tokeny udržující hesla

token po zadání jednoduchého uživatelského hesla vydá určený kvalitní klíč, který udržuje

Tokeny s logikou

umí zpracovávat jednoduché podněty typu vydej následující klíč, vydej cyklickou sekvenci klíčů, může mít omezen počet použití

pomocí těchto tokenů lze realizovat systém s one-time hesly

každý klíč cyklické sekvence může zpřístupňovat jistou část výpočetního systému

tyto tokeny lze používat též k ochraně programů, přístupům k nejrůznějším placeným službám apod.

Inteligentní tokeny (smart cards)

jsou ideálním doplňkem challenge-response systémů, mohou mít vlastní vstupní zařízení pro komunikaci s uživatelem, vlastní časovou základnu, mohou zajišťovat např. šifrování, generovat náhodná čísla apod.

Biometriky

jde o techniky identifikace lidí na základě jejich osobních charakteristik navzájem se odlišují různou mírou spolehlivosti, ceny a v neposlední řadě i společenské přijatelnosti

hledáme charakteristiky mající dostatečnou mezi-osobní variabilitu při zachování vnitro-osobní reproducibility

kvalitu biometrik lze charakterizovat:

- četnost nesprávných odmítnutí - autorizovaného subjektu
- četnost nesprávných přijetí - útočníka
- kvalitou senzorů (!)

Verifikace hlasu

testovaný subjekt přečte systémem náhodně zvolenou frází, sejmutá zvuková stopa je kmitočtově omezena (nejčastěji na 3kHz) a je proveden rozbor zvuku na základě původu jednotlivých složek zvuku v činnosti hlasového aparátu - fonace, frikace.

Výsledek je vhodným způsobem komprimován na vzorek velikosti 1 až 2 kB a porovnán se srovnávacím vzorkem

Výhodou je přirozenost a možnost provádět verifikaci např. prostřednictvím telefonu.

Verifikace dynamiky podpisu

Sledují se změny tlaku, zrychlení v jednotlivých částech, celkový průběh zrychlení, zarovnání jednotlivých částí podpisu, celková rychlost, celková dráha a doba pohybu pera na a nad papírem apod.

Ze získaných hodnot je opět vytvořen vzorek, který je porovnán se srovnávacím vzorkem.

Výhodou opět přirozenost a sociální akceptovatelnost, nevýhodou malá mechanická odolnost snímačů, a značná variabilita podpisu u některých lidí.

Verifikace otisků prstů

Systém provádí statistický rozbor výskytu tzv. markant - hrbolků, smyček a spirál v otisku prstu a jejich vzájemné polohy

často se provádí testování uživatelem zvoleného výběru několika prstů

Výhodou je vynikající mezi/vnitro-osobní variabilita, a dobrá zpracovatelnost vstupních dat, nevýhodou jsou možné negativní asociace uživatelů, a mnohdy sporná spolehlivost snímačů

Geometrie ruky

Metoda zkoumá délku a šířku dlaně a jednotlivých prstů, boční profil ruky apod.

Výsledkem je velmi malý vzorek - cca 18 bytů. Metoda je poměrně spolehlivá avšak poněkud dražší. Možnost podstrčení odlitku ruky.

Obrazy sítnice

Zařízení pořídí obraz struktury sítnice v okolí slepé skvrny, tento obraz je digitalizován a převeden na vzorek délky přibližně 40 bytů (!)

Obrázky sítnice mají stejné charakterizační vlastnosti jako otisky prstů

Výhodnou metodou je značná spolehlivost a velmi obtížná napodobitelnost. Proto jde o metodu vhodnou k nasazení v prostředí nejvyššího utajení. Nevýhodou jistě subjektivní nepříjemnost, opět jde o velmi drahou technologii.

Další biometriky

rysy obličeje, Bertillonovy míry, rytmus psaní na klávesnici, EEG, EKG, otisky dlaní a chodidel, otisky chrupu, genetické rozbor, ...